

Nationale Bomenbank en gemeente Dordrecht behouden boomkroonvolume met groot-schalige lindenverplanting

Tweede leven voor volwassen bomen aan Spuiboulevard

Bij de herinrichting van de Dordtse Spuiboulevard verdwijnen er geen bomen, maar krijgen ze een nieuw leven elders in de stad. Dankzij een intensieve samenwerking tussen de gemeente Dordrecht en de Nationale Bomenbank zijn 28 volwassen linden succesvol verplant. Daarmee blijft waardevol boomkroonvolume behouden én wordt een belangrijke stap gezet richting een klimaatadaptieve stad.

Auteur: Emiel te Walvaart

Ruimte maken, groen behouden

De herinrichting van de Spuiboulevard en directe omgeving is gestart. De boulevard wordt opnieuw ingericht, met meer ruimte voor wandelen, fietsen en verblijven. De bestaande middenberm maakt plaats voor een tweerichtingsfietspad, een busbaan, extra groen en prettig ingerichte looproutes. Dat had gevolgen voor de 28 linden die hier al ruim dertig jaar staan.

In plaats van kap koos de gemeente Dordrecht bewust voor verplanting. De bomen kregen nieuwe standplaatsen, verspreid door de stad: acht linden aan de Burgemeester De Raadsingel, vijftien bomen op de nieuwbouw-

Dirk Doornenbal

Directeur NBB Groep

Laurens Lingen

Accountmanager Nationale Bomenbank

Martien van Eekelen

Sr. projectingenieur ingenieursbureau Drechtsteden

locatie Oudland, één boom aan de Ploegstraat en vier aan de Dubbelsteynlaan Oost. Zo ontstaat ruimte voor de nieuwe boulevard én blijven volwassen bomen behouden voor de stad.

Nachtwerk op drukke knooppunten

Zowel de Spuiboulevard als de nieuwe boomlocaties zijn drukke verkeersknooppunten. Om overlast te beperken, vond de verplanting 's nachts plaats. In overleg met de busmaatschappij werd afgesproken dat de zuidelijke rijbaan tussen 20.00 en 6.00 uur beschikbaar was voor de werkzaamheden. Dat vergde een strakke planning en nauwe afstemming tussen alle betrokken partijen.

Aanvankelijk stonden de linden op de nominatie om te worden gekapt. Dirk Doornenbal, algemeen directeur van NBB-Groep, had dat een gemiste kans gevonden. 'Bij de herinrichting speelden de bomen, die al dertig jaar in de grond staan, een belangrijke rol. In die dertig jaar zijn ze groot gegroeid en is erin geïnvesteerd. Ze zijn aangeplant met groeiplaatsverbetering, beheerd, gesnoeid en gecontroleerd op veiligheid. Het zou toch zonde zijn om deze

mooie, gezonde bomen om te zagen en te vervangen door jonge boompjes.'

Volgens Doornenbal is vroegtijdige betrokkenheid van boomdeskundigen cruciaal. 'Hoewel de meeste gemeenten goed bezig zijn, mag hier soms meer aandacht voor zijn. Bijvoorbeeld door er al in de ontwerpfase een boombeheerder bij te betrekken. Soms is men zich simpelweg niet bewust van de mogelijkheden.'

Klimaatadaptatie vraagt volume

Het behoud van volwassen bomen sluit naadloos aan bij de ambities rond klimaatadaptatie. 'Wil je bomen inzetten voor een klimaatadaptieve leefomgeving, dan heb je boomkroonvolume nodig', stelt Doornenbal. 'Voor regenwaterretentie, CO₂-opslag, schaduwwerking, verkoeling en verdamping telt de bladmassa. Door te verplanten, behoud je dat volume en daarmee de waarde.'

Om de kans van slagen te maximaliseren, startte de Nationale Bomenbank al twee jaar vóór de daadwerkelijke verplanting met de voorbe-

reiding. Laurens Lingen, accountmanager bij de Nationale Bomenbank, licht toe: 'Op basis van een meervoudig onderhandse aanbesteding is ons de verplanting gegund. In het voorjaar van 2024 hebben we de eerste fase uitgevoerd: een tweezijdige voorbereiding van de kluiten. In het najaar volgde de tweede fase, met een eenzijdige voorbereiding.'

Warmwaterleiding

Die aanpak was mede noodzakelijk vanwege ondergrondse infrastructuur. Aan de noordzijde van de bomen lag een warmwaterleiding van Warmtenet Dordrecht, op slechts een halve meter van de kluiten. 'Daarom moesten we de kluitmaten aanpassen naar 2,5 bij 3,5 meter', vertelt Martien van Eekelen, senior projectingenieur groen en bomen bij ingenieursbureau Drechtsteden en projectleider namens de gemeente Dordrecht.

'We verwachtten kluiten van zo'n 80 centimeter diep, maar ze bleken tussen de 105 en 130 centimeter te zijn. Dat zijn flinke, zwaar bewortelde kluiten. Maar het team van de Nationale Bomenbank wist dit uitstekend te handelen.'

Investeren in wortels

Volgens Lingen draait het voor verplantsucces om investeren in het wortelgestel. 'We graven sleuven aan de zijkanten en maken vierkante kluiten. Vervolgens verwijderen we de wortels dunnetjes, zodat er mooie wonden ontstaan. We injecteren voedingsstoffen en geven de bomen een groeiboost ter voorbereiding. Zo spreiden we de verplantschok en beperken we transparantie in de kroon.'

Elke wortel die behouden blijft, vergroot de overlevingskans. 'Het doel is om zoveel moge

'Er zou al in de ontwerpfase een boombeheerder bij moeten worden betrokken. Soms is men zich niet bewust van de mogelijkheden'

Er moesten flinke, zwaar bewortelde kluiten verplant worden

lijk wortels mee te nemen. Dat verhoogt de kans op aanslaan aanzienlijk.'

Intensieve monitoring

Tijdens het groeiseizoen monitort de Nationale Bomenbank nauwgezet hoe de bomen reageren op de voorbereiding. 'Is er extra water nodig? Hoe ontwikkelt het wortelgestel zich? Hoe is de bladkleur? Zo kunnen we tijdig bijsturen,' zegt Lingen. 'Het is intensieve nazorg. De Hollandse linde is overigens een goed verplantbare soort. Na twee jaar voorbereiding zijn deze lindes klaar voor de daadwerkelijke verplanting.'

De Nationale Bomenbank was niet alleen uitvoerder, maar ook adviseur. 'We hebben de gemeente begeleid bij de selectie van geschikte groeiplaatsen en overtuigd van het belang van goede nazorg,' aldus Lingen. 'Daarnaast dachten we mee over de logistiek, de inzet van de juiste kraan, verkeersmaatregelen, ondergrondse bekabeling en het beperken van betredingsdruk.'

Nazorg als onderscheidende factor

Na de verplanting blijft de Nationale Bomenbank de lindes nog vijf jaar begeleiden. 'Dat is langer dan gebruikelijk, maar juist bij

volwassen bomen essentieel,' zegt Lingen. 'We controleren de wortelgroei, meten de zuurstof, monitoren het vocht en de waterhuishouding, signaleren veranderingen in de bodem en geven water naar behoefte. Het is maatwerk. Als er iets speelt, kunnen we snel schakelen.' Volgens Van Eekelen was die langdurige nazorg een bewuste keuze. 'We hebben gekozen voor vijf jaar in plaats van drie. Het risico is te groot bij zulke grote bomen. Je moet deze operatie niet zien als een klein onderdeel van een project.'

Technische uitdagingen

De grootste uitdaging was de Dubbelsteynlaan Oost. 'Daar liggen vier hoofdleidingen van een gasaansluiting, waar de bomen precies tussen moesten worden geplant,' vertelt Van Eekelen. 'Ik heb daar zelf meegekeken, want je wilt niet op een gasleiding stuiten. Maar alles is perfect verlopen.'

Ook het vinden van geschikte locaties voor alle bomen vergde het nodige gepuzzel. 'Op tekening kan alles kloppen, maar buiten zie je soms dat bomen te dicht op elkaar komen. Je wilt een boom maar één keer verplanten en dan meteen goed.'

Groen blijft zichtbaar

Hoewel de Spuiboulevard nu tijdelijk boomvrij is, blijft de locatie groen aangekleed. 'We plaatsen 39 bomen in bakken terug,' aldus Van Eekelen. 'Dat zorgt voor groenbeleving en kan dienen als vliegroute voor vleermuizen. De definitieve aanplant volgt pas over twee jaar, maar zo blijft het gebied ook in de tussentijd aantrekkelijk.'

De verplanting van de 28 lindes aan de Spuiboulevard laat zien wat er mogelijk is als de boomwaarde vroegtijdig wordt meegenomen in ruimtelijke plannen. Dankzij de intensieve samenwerking tussen de gemeente Dordrecht en de Nationale Bomenbank blijven volwassen bomen behouden, mét hun ecologische en klimatologische waarde – een aanpak die navolging verdient.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!